

Insekthoteller, blomstermix og frøbomber – nytter det egentlig noget?

Debatindlæg af Emma Olsen, Maria Louise Østengaard-Sejersen, Regitze Lundgren Pedersen & Rosa Reenberg Esbech

Antropologi-studerende ved Københavns Universitet

Når vi taler om biodiversitet, taler vi oftest om etableringen af store naturnationalparker som løsningsmodel. Det bliver derfor svært som enkeltperson at gøre en forskel, når det kommer til at bevare klodens arter. Med udgangspunkt i erfaringer fra et antropologisk feltarbejde i private haver i Kalundborg Kommune vil vi udfordre tendensen til, at mindre initiativer undermineres i samtalen om, hvordan vi bedst bevarer biodiversiteten. Vi har nemlig besøgt en gruppe mennesker, som kæmper for biodiversiteten – *i egen have*.

Små steder, store tanker

I to timer havde vores informant Kim begejstret fortalt om tiltag, han havde gjort for at skabe biodiversitet i haven; bassinet han havde etableret for frøerne; eller stierne han slog med le for at forvolde mindst muligt skade for insekterne. Vi havde bevæget os rundt på hans grund, der var omkranset af kvashegn samt alverdens gamle træer og buske. Med let besvær trådte vi ud gennem et hul i hækken, der også blev brugt af rådyrene. Ud på en offentlig sti, hvorfra vi kunne betragte grunden udefra. Kims have var omringet af grunde med nyklippede græsplæner, lave hegn og store terrasser. Vi kunne tilmed høre lyden af en græsslåmaskine i nærheden. Det blev tydeligt, hvordan Kims tanker om hans lille have stod i kontrast til omgivelserne. Vi udvekslede et blik, og det var tydeligt, vi tænkte: nytter det overhovedet noget?

Om at finde svar i en krisetid, hvor artsdiversiteten forsvinder

Vi lever i en tid, hvor kriser afløser hinanden og nævnes i flæng. Biodiversitetskrisen bliver derfor én af mange kriser, som ikke desto mindre kræver vores opmærksomhed. Biodiversiteten er truet i Danmark og på verdensplan. Arter uddør lige nu i, hvad der kan kaldes "et unaturligt højt tempo" (WWF U. Å). Arters uddøen er ikke et nyt fænomen. Det er derimod hastigheden og omfanget af, hvor mange arter der uddør, som betyder, at vi i dag befinder os i en biodiversitetskrisen. En krise der, som så mange andre, er forvoldt af menneskelig aktivitet.

Et skalaspørgsmål

Naturnationalparker bliver et omdrejningspunkt i debatterne om biodiversitet. Forskningen peger på, at vi skal have flere og større områder med vild natur i Danmark. Naturnationalparker bliver derfor set som en essentiel løsning på problemet. Professor i økologi og evolution ved Københavns Universitet, Hans Henrik Bruun siger: "Størrelse betyder noget [for biodiversiteten]. Arter kan ikke etablere sig under nye levestandarder i små områder" (Carlsson & Hoffmann 2019). Udtalelser som denne fylder i debatten og forårsager, at tiltag som borgere kan indføre i egne haver, bliver anset som mindre betydningsfulde for biodiversiteten i det store billede.

Vi mener dog, at de små tiltag i private haver kan have en stor betydning for biodiversiteten. Vi vil med dette debatindlæg nuancere samtalen ved at udlægge potentialet i forvildning af private haver.

Et potentiale, hvor betydningen måske ikke er målbar på samme måde som effektiviteten af nationalparkerne.

”Det gør alligevel ikke en forskel”

Vi skal være opmærksomme på ords magt, når vi udtaler, at mindre initiativer, såsom forvildning af haven, ”ikke gør en forskel” på en større skala. For det *har* en betydning at *gøre noget* – alt efter hvordan man forstår, hvad en forskel er. Det, at indrette sig på nye måder, vil unægteligt skabe en anden hverdag. Så hvad indbefatter en ny virkelighed? Hvad kan den bidrage med, og hvordan kan den udfordre os?

En ny opmærksomhed

Vi vil slå et slag for, at de små initiativer *er* betydningsfulde.

I mødet med de vilde haveejere i Kalundborg kunne vi se, at de har en særlig *opmærksomhed* på det økosystem, som de er en del af. En opmærksomhed, der udvikles, som de forvilder deres have. Her får de en anden forståelse for, og relation til, deres omverden, da de begynder at bruge mere *tid* sammen med havens beboere, såsom bien, frøen og mariehønen. De lærer om forskellige arters levevilkår og behov.

Med tiden erfarer de, hvordan *små* initiativer *gør* en *stor* forskel for livet i haven. Det kan eksempelvis være at plante en særlig busk i haven, som tiltrækker sommerfugle, for pludselig at se en fordobling af arten. De begynder at få en *forståelse* for økosystemets sammenspil og deres rolle i det. Nemlig, hvordan de både kan have en *ødelæggende* rolle – ligesom de kan hjælpe naturen på vej. En erfaring, der påvirker deres relationer til den verden, som de tager del i.

Det hele starter altså med en ny opmærksomhed. En opmærksomhed, der starter i det *små* og vokser sig *større*. Hele verden bliver pludselig mere *levende*. Man kan begynde at forstå sammenhænge, der medfører nye spørgsmål, nye dilemmaer.

En dilemmafyldt virkelighed

Med forståelsen for sammenhænge opstår naturens kompleksitet. En ny dilemmafyldt virkelighed, hvor de *små* konkrete situationer bliver koblet til en *større* skala.

Det vil sige, at der er nye problematikker, vi skal tage stilling til. Vi skal derfor opøve vores evne til og sans for at befinde os i nye former for dilemmaer, der også *vedrører* andre arter. Kan man eksempelvis fælde et gammelt træ i haven, fordi det skygger for udsigten, hvis man ved, at der kan leve tusindvis af insekter i dette ene træ? Eller skal man dræne haven for at sikre æbletræernes overlevelse på bekostning af frøernes fremvækst?

Små tiltag med stor betydning

Vi er af den overbevisning, at man i sameksistensen med andre arter har ting at lære. Det står i kontrast til biologernes løsning, hvor der (re)produceres en idé om mennesket som en destruerende kraft, der ikke kan tage del i en økologi uden at ødelægge den. Vi mener, at man ikke skal underminere

betydningen af haveejernes små initiativer, fordi vi ser en gavnlig væren med naturen. En væren, vi kan lære noget af – også på en *større* skala.

Vi *skal* træne vores opmærksomhed. De multiple kriser, som vi står overfor, *kræver*, at vi er i verden på nye måder. Omstillingen til en anden tilværelse vil uløseligt være forbundet med overvældelsen af at skulle tilpasse sig en anden hverdagspraksis. Det handler om at starte i det *små* – ligesom de kalundborgske haveejere. Her har den *lille* vilde verden været kilde til en indstillingsændring – et *større* blik på sammenhænge i verden. På den måde rummer de *små* vilde haver et *stort* potentiale.

Så er de mindre initiativer besværet værd? Det vil vi mene. Al forandring, og dermed *forskel*, har en spæd start. Og hvis ikke – hvad er så alternativet? Vi *må* gentænke vores væren i verden.